

Супровідна інформація

Дата ухвалення рішення

13.10.2021

Дата реєстрації

23.10.2021

Номер справи

910/17647/18

Номер рішення

100523319

Форма судочинства

Господарське

Суддя

Мачульський Г.М.

Суд

Верховний Суд

Позивач

[ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "КИЇВ ТЕРМІНАЛ" / 34188582](#)

Відповідач

[ДЕПАРТАМЕНТ ЕКОНОМІКИ ТА ІНВЕСТИЦІЙ ВИКОНАВЧОГО ОРГАНУ КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ \(КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ\) / 04633423](#)

[КИЇВСЬКА МІСЬКА РАДА / 22883141](#)

[КИЇВСЬКА МІСЬКА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ / 00022527](#)

ПОСТАНОВА

ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

13 жовтня 2021 року

м. Київ

Справа № 910/17647/18

Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного господарського суду:

Мачульського Г.М. - головуєчого, Краснова Є.В., Уркевича В.Ю.,

секретар судового засідання Лихошерст І.Ю.,

розглянувши у відкритому судовому засіданні касаційну скаргу Товариства з обмеженою відповідальністю "Київ Термінал"

на постанову Північного апеляційного господарського суду від 27.05.2021 (колегія суддів у складі: Скрипка І.М. - головуєчий, Тищенко А.І., Михальська Ю.Б.)

за позовом Товариства з обмеженою відповідальністю "Київ Термінал"

до: 1) Департаменту економіки та інвестицій виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації),

2) Київської міської ради,

3) Київської міської державної адміністрації,

за участю Прокуратури міста Києва,

про стягнення коштів

за участю:

позивача: 1) Думич Т.В. (адвокат), 2) Заміховський М.М. (адвокат)

відповідача-1: Бондар-Дякуновська О.Г. (самопредставництво)

відповідача-2: Верес К.Л. (самопредставництво)

відповідача-3: Свєрбиус М.Е. (самопредставництво)

прокурора: 1) Янковський С.В. (посвідчення), 2) Готка Ю.О. (посвідчення),

ВСТАНОВИВ:

1. Короткий зміст і підстави позовних вимог

1.1. Товариство з обмеженою відповідальністю "Київ Термінал" (далі - позивач, Товариство, Інвестор) звернулось до суду з позовом до Департаменту економіки та інвестицій виконавчого органу Київської міської ради (далі - відповідач-1, Департамент) про стягнення збитків та понесених витрат у загальному розмірі 98 608 921 доларів США, що на дату звернення до суду відповідно офіційного курсу НБУ становить 2 689 065 275,67 грн, які складаються з прямих збитків у розмірі 24 460 997 доларів США (на дату звернення до суду відповідно офіційного курсу НБУ становить 667 051 388,19 грн) та упущеної вигоди у розмірі 74 047 924 доларів США, що на дату звернення до суду відповідно офіційного курсу НБУ становить 2 019 286 887,48 грн.

Ухвалою господарського суду залучено у якості співвідповідачів - Київську міську раду (далі - відповідач-2, КМР), Київську міську державну адміністрацію (далі - відповідач-3, КМДА).

1.2. Позовні вимоги заявою позивача було змінено, уточнено і відповідно до нових вимог позивач просив стягнути збитки з трьох відповідачів солідарно.

1.3. Позовні вимоги мотивовані тим, що внаслідок невиконання відповідачами зобов'язань за Інвестиційним договором №049-13/i/20 від 18.05.2007 про інвестування комплексної реконструкції Харківської площі з будівництвом транспортної розв'язки в різних рівнях в ув'язці зі станцією метрополітену, розміщенням автовокзалу, торговельних комплексів та автостоянок (далі - Інвестиційний договір) сторонами укладено Додаткову угоду від 19.12.2013 про розірвання Інвестиційного договору №049-13/i/20 від 18.05.2007, якою визнано та підтверджено понесення інвестором витрат на реалізацію Інвестиційного договору, що підлягають відшкодуванню в порядку, строки та спосіб, визначений шляхом укладення правочину про врегулювання питань, пов'язаних з розірванням Інвестиційного договору, в тридцятиденний строк з моменту надання інвестором організатору конкурсу Висновку щодо вартості спричинених збитків (п.5 Додаткової угоди). Однак правочин про врегулювання питань, пов'язаних з розірванням Інвестиційного договору, укладений не був, та, оскільки погоджений досудовий порядок врегулювання спору був дотриманий, позивач звернувся про стягнення понесених витрат та завданих збитків в судовому порядку.

2. Короткий зміст рішень судів попередніх інстанцій

2.1. Рішенням Господарського суду міста Києва від 23.12.2019 (суддя Мудрий С.М.) позов задоволено частково, стягнуто солідарно з Департаменту, КМР, КМДА на

користь Товариства прямі збитки у розмірі 24 460 997 доларів США, що станом на 28.12.2018 відповідно до офіційного курсу НБУ становить 671 576 672,63 грн; в іншій частині позову відмовлено.

2.2. Рішення мотивоване тим, що матеріалами справи підтверджені протиправні дії (бездіяльність) відповідачів, яка виявилась у ненаданні земельних ділянок в оренду позивачу; протиправній бездіяльності КМДА та Департаменту щодо своєчасного надання дозволу на проектування об'єкту містобудування, обов'язковість отримання якого визначалась приписами п.3.1.1 Розділу 3.1 Правил забудови м. Києва, затверджених рішенням КМР від 27.01.2005 №11/2587; вилученні за рішенням КМР №64/9652 від 02.10.2013 з користування позивача орендованих земельних ділянок, що унеможливило реалізацію Інвестиційного проекту, наслідками яких стало розірвання Інвестиційного договору. Розмір прямих збитків (фактичних витрат Товариства на реалізацію Інвестиційного договору), завданих розірванням Інвестиційного договору, у розмірі 24 460 997 доларів США суд визнав підтвердженим (в т.ч. звітом про оцінку та висновком судових експертів). У стягненні упущеної вигоди суд відмовив, посилаючись на недоведеність позивачем причинно-наслідкового зв'язку між розірванням Інвестиційного договору та можливим отриманням доходу за наслідками його реалізації. В частині розгляду заяв відповідачів про застосування строків давності суд першої інстанції виходив з того, що перебіг строку для пред'явлення вимог про стягнення збитків в даній справі пов'язується із замовленням та отриманням позивачем звіту про оцінку вартості збитків, який складений 12.12.2016 ДП "Бейкер Тіллі Україна Консалтинг", початок перебігу позовної давності за вимогою позивача про стягнення з відповідачів спірних збитків слід рахувати саме з 12.12.2016, у зв'язку з чим судом відхилені посилання відповідачів на те, що звернення позивача з даним позовом до суду (28.12.2018) мало місце після спливу позовної давності.

2.3. Постановою Північного апеляційного господарського суду від 27.05.2021 рішення суду першої інстанції скасовано частково, викладено резолютивну частину рішення в іншій редакції, у задоволенні позову відмовлено повністю.

2.4. Апеляційний суд при ухваленні рішення виходив з наступного. Доводи позивача про протиправну бездіяльність відповідачів щодо не оформлення позивачу права оренди земельної ділянки для реалізації інвестиційного проекту, не надання дозволу на проектування під будівництво апеляційним судом не визнано підтвердженими, оскільки не доведено дотримання самим позивачем всіх необхідних процедур для вирішення вказаних питань. Рішення КМР про вилучення земельних ділянок, наданих в оренду позивачу, відповідає вимогам законодавства, прийнято в межах компетенції і позивачем не оскаржено. Позивачем до матеріалів справи додано низку договорів, укладених в рамках реалізації Інвестиційного договору, в підтвердження розміру завданих збитків, натомість не представлено результатів виконання таких робіт (наданих послуг). Висновок судового експерта апеляційний суд відхилив, оскільки експерт не досліджував первинних документів, а перевіряв лише використану методичку розрахунку збитків, що застосовувалась у звіті про оцінку вартості збитків від 12.12.2016. При цьому витрати позивача на сплату організатору конкурсу сум, передбачених п.2.5, п.2.6 Інвестиційного договору, витрати пов'язані з дослідженням ринку нерухомості та аналізом найбільш ефективного використання земельних ділянок, витрати, пов'язані із компенсацією збитків від вилучення земель лісового фонду в сумі 69 694 087,93 грн апеляційний суд визнав підтвердженими. Проте з урахуванням поданих заяв про застосування наслідків пропуску позовної давності у стягненні вказаної суми апеляційний суд відмовив, оскільки, як вирішив апеляційний суд, вказаний строк відліковується з 19.12.2013 (дата підписання Угоди про розірвання Інвестиційного договору) і є таким, що сплив 20.12.2016, а позов позивачем був поданий 28.12.2018.

3. Короткий зміст касаційної скарги і узагальнені доводи інших учасників справи

3.1. В касаційній скарзі позивач просить скасувати постанову апеляційного суду, а рішення суду першої інстанції залишити в силі.

3.2. Позивач в якості підстав касаційного оскарження посилається на неправильне застосування апеляційним судом норм матеріального права, а саме ст.19 Конституції України, ст.20 Закону України "Про звернення громадян", ч.3 ст.24 Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні", ст.118, ч.10 ст.188, ч.6 ст.123 Земельного кодексу України в редакції від 01.01.2018, ст.10, ст.11 Закону України "Про режим іноземного інвестування", ст.19 Закону України "Про інвестиційну діяльність", ст.261 Цивільного кодексу України, практики ЄСПЛ, при застосуванні яких не було враховано висновки Верховного Суду (далі - ВС), викладені у постанові КАС ВС від 23.01.2018 у справі №208/8402/14-а, ВП ВС від 29.09.2020 у справі №688/2908/16-ц, КАС ВС від 11.11.2020 у справі №2340/4382/18, ВП ВС від 27.11.2019 у справі №242/4741/16ц, КЦС ВС від 16.11.2019 у справі №460/762/16-ц, КГС ВС від 12.03.2020 у справі №910/7953/18, КГС ВС від 25.05.2020 у справі №910/13119/17 (п.1 ч.2 ст.287 Господарського процесуального кодексу України (далі - ГПК України)).

3.3. Київська міська прокуратура подала відзив на касаційну скаргу позивача, в якому просить залишити її без задоволення, а постанову апеляційного суду - без змін, посилаючись на законність оскарженої постанови.

3.4. Департамент економіки та інвестицій виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), відповідач-1 подав клопотання про закриття касаційного провадження, в якому просить закрити касаційне провадження відповідно до п.5 ч.1 ст.296 ГПК України, вказуючи про нерелевантність вказаних в касаційній скарзі постанов Верховного Суду спірним правовідносинам.

3.5. Колегія суддів Верховного Суду вважає, що вказане клопотання не підлягає задоволенню, оскільки не погоджується з доводами, наведеними в клопотанні і вважає, що касаційна скарга позивача має бути розглянута в порядку касаційного провадження з мотивів, наведених в даній постанові, в частині визначення початку перебігу позовної давності оскільки скаржником правильно визначено підстави касаційного оскарження, передбачені п.1 ч.2 ст.287 ГПК України, щодо визначення початку перебігу позовної давності.

3.6. Київська міська державна адміністрація, відповідач-3 подала відзив на касаційну скаргу позивача, де просить залишити її без задоволення, а постанову апеляційного суду - без змін, посилаючись на законність оскарженої постанови, а також з урахуванням пропуску строку для подання відзиву просить поновити заявнику строк для подання відзиву.

3.7. Ухвалою Верховного Суду від 03.08.2021 учасникам справи визначений строк для подання відзиву на касаційну скаргу у справі до 18.08.2021. Відзив Київської міської державної адміністрації відповідно до відмітки оператора поштового зв'язку відправлено 19.08.2021, тобто з пропуском встановленого судом строку. Вказаний пропущений строк за клопотанням учасника строку може бути продовжено, проте підставою для такого продовження є визнання причин його пропуску поважними (ст.119 ГПК України). Натомість заявником причини пропуску строку взагалі не вказані, що виключає можливість для задоволення його клопотання. Отже, клопотання відповідача-3 про поновлення строку для подання відзиву не підлягає задоволенню, а відзив поданий з пропуском строку для його подання залишається без розгляду.

3.8. Департамент економіки та інвестицій виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), відповідач-1 подав відзив на касаційну скаргу позивача, в якому просить залишити її без задоволення, а постанову апеляційного суду - без змін, посилаючись на законність оскарженої постанови, а також з урахуванням пропуску строку для подання відзиву просить поновити заявнику строк для подання відзиву. Вказаний відзив також подано до

Верховного Суду 19.08.2021.

3.9. Причини пропуску визначеного судом строку даний відзив також не містить, тому клопотання відповідача-1 про поновлення строку для подання відзиву не підлягає задоволенню, а поданий відзив залишається без розгляду.

3.10. Позивач подав два клопотання про залишення відзивів Київської міської державної адміністрації та Департаменту економіки та інвестицій виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) без розгляду, мотивуючи їх тим, що вони були подані з пропуском встановленого для цього строку, без обґрунтування поважності причин пропуску встановленого строку. Оскільки колегія суддів з такими доводами позивача погоджується, вказані клопотання підлягають задоволенню з підстав, наведених вище.

4. Мотивувальна частина

4.1. Відповідно до приписів статті 300 ГПК України переглядаючи у касаційному порядку судові рішення, суд касаційної інстанції в межах доводів та вимог касаційної скарги, та на підставі встановлених фактичних обставин справи перевіряє правильність застосування судом першої чи апеляційної інстанції норм матеріального і процесуального права (ч.1). Суд касаційної інстанції не має права встановлювати або вважати доведеними обставини, що не були встановлені у рішенні або постанові суду чи відхилені ним, вирішувати питання про достовірність того чи іншого доказу, про перевагу одних доказів над іншими, збирати чи приймати до розгляду нові докази або додатково перевіряти докази (ч.2).

4.2. Як встановлено судами, розпорядженням Київської міської державної адміністрації від 17.04.2007 №448 "Про затвердження результатів конкурсу із залучення інвесторів для комплексної реконструкції Харківської площі з будівництвом транспортної розв'язки в різних рівнях на Харківській площі в ув'язці зі станцією метрополітену, розміщенням автовокзалу, торговельних комплексів та автостоянок" відповідно до розпоряджень Київської міської державної адміністрації від 26.12.2003 №2442 "Про порядок залучення інвесторів до фінансування будівництва або реконструкції станцій метрополітену, підземних переходів, автошляхів, площ та інших об'єктів житлової та соціальної інфраструктури міста" та від 31.10.2003 №2016 "Про проведення конкурсу по залученню інвесторів для комплексної реконструкції Харківської площі":

затверджено рішення постійно діючої комісії по залученню інвесторів до фінансування будівництва або реконструкції станцій метрополітену, підземних переходів, автошляхів, площ та інших об'єктів житлової та соціальної інфраструктури міста про визнання ТОВ "Київ Термінал" переможцем конкурсу із залучення інвесторів для комплексної реконструкції Харківської площі з будівництвом транспортної розв'язки в різних рівнях на Харківській площі в ув'язці зі станцією метрополітену, розміщенням автовокзалу, торговельних комплексів та автостоянок, оголошеного 07.03.2007 (протокол від 05.04.2007 №47);

доручено: Головному управлінню економіки та інвестицій виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) укласти відповідний інвестиційний договір з переможцем конкурсу - ТОВ "Київ Термінал";

за дорученням ТОВ "Київ Термінал" Комунальному підприємству виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) "Київське інвестиційне агентство" звернутись з клопотанням до Київської міської ради щодо надання згоди Київського міського голови на розробку проекту землеустрою про відведення земельної ділянки;

Головному управлінню містобудування, архітектури та дизайну міського середовища виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), Головному управлінню охорони культурної спадщини виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної

адміністрації), Київській санітарно-епідеміологічній станції, управлінню охорони навколишнього природного середовища виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), Головному управлінню земельних ресурсів виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) в тижневий термін забезпечити розгляд проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки для реалізації інвестиційного проекту "Комплексна реконструкція Харківської площі з будівництвом транспортної розв'язки в різних рівнях на Харківській площі в ув'язці зі станцією метрополітену, розміщенням автовокзалу, торговельних комплексів та автостоянок";

Головному управлінню земельних ресурсів виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) підготувати проект рішення Київради про затвердження проекту землеустрою про відведення земельної ділянки та передачу її в оренду для реалізації інвестиційного проекту «Комплексна реконструкція Харківської площі з будівництвом транспортної розв'язки в різних рівнях на Харківській площі в ув'язці зі станцією метрополітену, розміщенням автовокзалу, торговельних комплексів та автостоянок».

4.3. На підставі вказаного розпорядження 18.05.2007 між Головним управлінням економіки та інвестицій виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) (після перейменування - Департамент економіки та інвестицій виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) (Організатор конкурсу), ТОВ "Київ Термінал" (Інвестор), Комунальною корпорацією "Київавтодор", Комунальним підприємством "Київський метрополітен" було укладено Інвестиційний договір №049-13/i/20 про інвестування комплексної реконструкції Харківської площі з будівництвом транспортної розв'язки в різних рівнях на Харківській площі в ув'язці зі станцією метрополітену, розміщенням автовокзалу, торговельних комплексів та автостоянок.

4.4. Відповідно до п.1.1 Інвестиційного договору Інвестор зобов'язується здійснити інвестування комплексної реконструкції Харківської площі з будівництвом транспортної розв'язки в різних рівнях на Харківській площі в ув'язці зі станцією метрополітену, розміщенням автовокзалу, торговельних комплексів та автостоянок (Об'єкт інвестування) за власні та/або залучені кошти відповідно до умов інвестиційного конкурсу, власних конкурсних пропозицій та цього договору. Комплексна реконструкція Харківської площі та будівництво Об'єкта інвестування буде здійснюватися на земельній ділянці в межах внутрішнього кільця транспортної розв'язки на Харківській площі та прилеглої до Харківської площі території, обмежено вулицями Колекторна та Світла, згідно з схемою Генерального плану розташування Об'єкту інвестування на Харківській площі м. Києва, яка є невід'ємною частиною цього договору. Загальна орієнтовна площа означеної ділянки складає 4,6 га, яка буде оформлена на праві оренди Інвестору, строком на 25 років.

4.5. Пунктом 4.10 Інвестиційного договору передбачено право Організатора конкурсу розірвати договір в порядку та на підставах визначених чинним законодавством України.

4.6. Згідно з пункту 9.4 Інвестиційного договору, у випадку розірвання договору в порядку, визначеному в пункті 4.10 договору, Організатор конкурсу компенсує Інвестору витрати, понесені ним під час виконання умов цього договору.

4.7. В рамках виконання Інвестиційного договору ТОВ "Київ Термінал" звернулось до Київської міської ради з клопотанням від 22.06.2007 №К-11046 про надання в оренду земельної ділянки на Харківській площі в м. Києві для комплексної реконструкції Харківської площі з будівництвом транспортної розв'язки в різних рівнях на Харківській площі в ув'язці зі станцією метрополітену, розміщенням автовокзалу, торговельних комплексів та автостоянкою.

4.8. На підставі даного клопотання Київським міським головою була надана згода

(Д-3203 від 14.08.2007) на розроблення документації із землеустрою щодо передачі земельних ділянок.

4.9. 25.03.2008 згідно з розробленою документацією ТОВ "Київ Термінал" звернулося до Київської міської ради з проханням укласти договір оренди земельної ділянки та надіслало підписаний зі свого боку договір та технічну документацію із землеустрою щодо відведення земельних ділянок на Харківській площі у Дарницькому районі м. Києва для комплексної реконструкції Харківської площі з будівництвом транспортної розв'язки в різних рівнях на Харківській площі в ув'язці із станцією метрополітену, розміщенням автовокзалу, торговельних комплексів та автостоянкою

4.10. У відповіді Головного управління земельних ресурсів виконавчого органу Київради (Київської міської державної адміністрації) (лист №05-358/12154 від 03.04.2008) зазначалося, що рішення Київської міської ради про укладення договору оренди земельної ділянки на Харківській площі у Дарницькому районі м. Києва не приймалося, відповідно питання підписання запропонованого зі сторони ТОВ "Київ Термінал" договору оренди земельної ділянки буде розглянуто після прийняття Київською міською радою відповідного рішення.

4.11. Рішенням Господарського суду міста Києва від 23.05.2008 у справі №32/225 за позовом ТОВ "Київ Термінал" до Київської міської ради та Головного управління земельних ресурсів виконавчого органу Київради:

визнано право ТОВ "Київ Термінал" на оренду земельних ділянок на Харківській площі у Дарницькому районі м. Києва згідно з проектом відведення та висновками, які містяться в ньому, який погоджений в порядку, встановленому законодавством;

визнано укладеним договір оренди земельної ділянки для комплексної реконструкції Харківської площі з будівництвом транспортної розв'язки в різних рівнях на Харківській площі в ув'язці із станцією метрополітену, розміщенням автовокзалу, торговельних комплексів та автостоянкою на Харківській площі у Дарницькому районі м. Києва між ТОВ "Київ Термінал" та Київською міською радою в редакції, яка була підписана ТОВ "Київ Термінал".

4.12. В подальшому постановою Вищого господарського суду України від 07.07.2010 було задоволено касаційне подання заступника Генерального прокурора України, у зв'язку з чим рішення Господарського суду міста Києва від 23.05.2008 у справі №32/225 скасовано, а справу передано на новий розгляд до суду першої інстанції.

4.13. За наслідками нового розгляду рішенням Господарського суду міста Києва від 04.08.2010 у справі №32/225-36/237 в задоволенні позову ТОВ "Київ Термінал" до Київської міської ради та Головного управління земельних ресурсів виконавчого органу Київради про визнання права на земельні ділянки було відмовлено з підстав відсутності рішення органу місцевого самоврядування на передачу відповідних земельних ділянок в оренду ТОВ "Київ Термінал".

4.14. Листом №43/1 від 07.07.2008 ТОВ "Київ Термінал" звернулося до Голови Київської міської державної адміністрації з проханням надати доручення на виготовлення листа-дозволу на проектування комплексної реконструкції Харківської площі з будівництвом транспортної розв'язки в різних рівнях на Харківській площі в ув'язці зі станцією метрополітену, розміщенням автовокзалу, торговельних комплексів та автостоянок, офісно-готельного комплексу, офісного центру з виставковим центром та ресторану.

4.15. 01.10.2008 листом №49/1 ТОВ "Київ Термінал" звернулося до Начальника Головного управління економіки та інвестицій КМДА з проханням сприяти у погодженні та підписанні розпорядження КМДА про надання дозволу на проектування «комплексної реконструкції Харківської площі з будівництвом транспортної розв'язки в різних рівнях на Харківській площі».

4.16. Листами №52/1 від 08.12.2008 та №55/1 від 28.05.2009 Товариство надавало Начальнику Головного управління економіки та інвестицій КМДА інформацію про стан реалізації проекту за Інвестиційним договором, відповідно до якої зазначало про відсутність розпорядження КМДА про надання дозволу на проектування.

4.17. 29.09.2009 ТОВ "Київ Термінал" звернулося до Голови Київської міської державної адміністрації з листом №56/1, в якому просило підписати проект зазначеного розпорядження КМДА та надати його ТОВ "Київ Термінал" для подальшого виконання.

4.18. Рішенням Київської міської ради від 27.05.2010 №912/4350 "Про внесення змін до договору оренди земельної ділянки від 01.07.2008 №63-6-00496, укладеного між Київською міською радою та Товариством з обмеженою відповідальністю "Київ Термінал" для комплексної реконструкції Харківської площі з будівництвом транспортної розв'язки в різних рівнях на Харківській площі в ув'язці зі станцією метрополітену, розміщенням автовокзалу, торговельних комплексів та автостоянкою на площі Харківській у Дарницькому районі м. Києва" вирішено:

внести зміни до договору оренди земельної ділянки від 01.07.2008 №63-6-00496, укладеного між Київською міською радою та ТОВ "Київ Термінал" для комплексної реконструкції Харківської площі з будівництвом транспортної розв'язки в різних рівнях на Харківській площі в ув'язці зі станцією метрополітену, розміщенням автовокзалу, торговельних комплексів та автостоянкою на площі Харківській у Дарницькому районі м. Києва, а саме: у підпункті 8.4 пункту 8 слова «- завершити реконструкцію об'єкта земельних ділянок в строки, встановлені проектною документацією на реконструкцію, затвердженою в установленому порядку» замінити словами «- завершити комплексну реконструкцію Харківської площі з будівництвом транспортної розв'язки в різних рівнях на Харківській площі в ув'язці зі станцією метрополітену, розміщенням автовокзалу, торговельних комплексів та автостоянкою на площі Харківська в строки, встановлені проектною документацією на будівництво, затвердженою в установленому порядку»;

укласти з ТОВ "Київ Термінал" договір оренди земельної ділянки площею 7,74 га на площі Харківській у Дарницькому районі міста Києва для комплексної реконструкції Харківської площі з будівництвом транспортної розв'язки в різних рівнях на Харківській площі в ув'язці зі станцією метрополітену, розміщенням автовокзалу, торговельних комплексів та автостоянкою на умовах, визначених у договорі оренди земельної ділянки від 01.07.2008 №63-6-00496, з урахуванням положень пункту 1 цього рішення як заміну первісного зобов'язання (новація);

з моменту державної реєстрації договору оренди земельної ділянки для комплексної реконструкції Харківської площі з будівництвом транспортної розв'язки в різних рівнях на Харківській площі в ув'язці зі станцією метрополітену, розміщенням автовокзалу, торговельних комплексів та автостоянкою на площі Харківська у Дарницькому районі міста Києва, укладеного на підставі пункту 2 цього рішення, вважати припиненим договір оренди земельної ділянки від 01.07.2008 №63-6-00496, укладений між Київською міською радою та ТОВ "Київ Термінал".

4.19. 14.09.2010 між Київською міською радою (орендодавець) та Товариством (орендар) було укладено договір оренди земельних ділянок, посвідчений приватним нотаріусом Київського міського нотаріального округу Кравченко Н.П. за реєстровим №758, у відповідності до умов якого орендодавець на підставі рішення Київської міської ради від 27.05.2010 №912/4350 за актом приймання-передачі передає, а орендар приймає в оренду розташовані на Харківській площі у Дарницькому районі м. Києва земельні ділянки загальною площею 7,74 га.

4.20. Договір зареєстровано Головним управлінням земельних ресурсів виконавчого органу Київської міської ради (КМДА) 11.11.2010 №63-6-00598.

4.21. В подальшому рішення Київської міської ради № 912/4350 від 27.05.2010 визнано протиправним та скасовано постановою Окружного адміністративного суду м. Києва від 16.05.2011 у справі № 2а-5056/11/2670. Під час розгляду вказаної справи, судом встановлені обставини прийняття рішення №912/4350 від 27.05.2010 з порушенням вимог чинного законодавства, оскільки поданий на затвердження Київської міської ради проект відведення земельної ділянки не було погоджено із землекористувачем, органом по земельних ресурсах, природоохоронним і санітарно-епідеміологічним органами, органами архітектури та охорони культурної спадщини та не було проведено державну експертизу землепорядної документації, не було прийнято рішення про зміну цільового призначення земельних ділянок, які відносились до земель лісогосподарського призначення.

4.22. Рішенням Київської міської ради від 02.10.2013 №64/9652 "Про використання земельних ділянок комунальної власності територіальної громади міста Києва, які перебувають в оренді Товариства з обмеженою відповідальністю "Київ Термінал", для суспільних потреб - реконструкції транспортної розв'язки на Харківській площі у Дарницькому районі м. Києва" у зв'язку з необхідністю використання для суспільних потреб земельних ділянок загальною площею 51 897 кв. м на Харківській площі у Дарницькому районі м. Києва, що перебувають в оренді ТОВ "Київ Термінал" на підставі договору оренди земельних ділянок від 11.11.2010 №63-6-00598, укладеного між Київською міською радою та ТОВ "Київ Термінал", враховуючи лист Комунального підприємства дирекції будівництва шляхово-транспортних споруд м. Києва від 23.05.2013 №31-738 про необхідність використання земельних ділянок для суспільних потреб, зокрема, для реконструкції транспортної розв'язки на Харківській площі у Дарницькому районі м. Києва, лист Державного агентства земельних ресурсів України від 05.10.2012 №16281/17/11-12, лист-згоду ТОВ "Київ Термінал" від 24.05.2013 №102/1, керуючись статтями 9, 122, 123, 124, пунктом 9 частини другої статті 134 Земельного кодексу України, статтями 31, 321 Закону України "Про оренду землі", пунктом 34 частини першої статті 26 Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні", Київська міська рада вирішила:

- розірвати договір оренди земельних ділянок від 11.11.2010 №63-6-00598, укладений між Київською міською радою та ТОВ "Київ Термінал" на підставі рішення Київської міської ради від 27.05.2010 №912/4350 "Про внесення змін до договору оренди земельної ділянки від 01.07.2008 №63-6-00496, укладеного між Київською міською радою та Товариством з обмеженою відповідальністю "Київ Термінал" для комплексної реконструкції Харківської площі з будівництвом транспортної розв'язки в різних рівнях на Харківській площі в ув'язці зі станцією метрополітену, розміщенням автовокзалу, торговельних комплексів та автостоянкою на площі Харківській у Дарницькому районі м. Києва" з метою використання земельних ділянок для суспільних потреб, а саме: для реконструкції транспортної розв'язки на Харківській площі у Дарницькому районі м. Києва;
- відшкодування збитків, спричинених розірванням договору оренди земельних ділянок від 11.11.2010 №63-6-00598, зокрема, у випадку виникнення витрат, пов'язаних з виділенням частини земельної ділянки в окрему земельну ділянку та укладенням нового договору оренди, вирішувати у встановленому законом порядку;
- доручити Департаменту земельних ресурсів виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) підготувати і погодити із ТОВ "Київ Термінал" перелік земельних ділянок, що можуть бути запропоновані ТОВ "Київ Термінал" взамін тих, що були передані відповідно до розірваного договору оренди земельних ділянок від 11.11.2010 №63-6-00598;
- Департаменту економіки та інвестицій в місячний термін розглянути питання щодо розірвання інвестиційного договору від 18.05.2007 №049-13/i/20 про інвестування комплексної реконструкції Харківської площі з будівництвом транспортної розв'язки в різних рівнях на Харківській площі в ув'язці зі станцією

метрополітену, розміщенням автовокзалу, торговельних комплексів та автостоянкою.

Згідно наданого позивачем до матеріалів справи Плану заходів по виконанню рішення КМР від 02.10.2013 № 64/9652, яким визначені виконавці та строки його виконання, вирішення питань щодо відшкодування витрат Інвестору за договорами:

в частині розрахунку та експертного обґрунтування витрат орендаря (п.4.1 Плану заходів) мало відбутися до 02.12.2013;

в частині узгодження розміру витрат за розірвання договору оренди землі (п.4.2 Плану заходів) мало відбутися до 06.12.2013;

в частині узгодження розміру витрат за розірвання Інвестиційного договору (п.4.3 Плану заходів) мало відбутися до 06.12.2013;

в частині визначення механізму відшкодування витрат (п.4.4 Плану заходів) мало відбутися до 15.12.2013.

4.23. 05.12.2013 між Київською міською радою та ТОВ "Київ Термінал" було укладено Договір про розірвання договору оренди земельних ділянок, посвідчений 14.09.2010 Кравченко Н.П., приватним нотаріусом Київського міського нотаріального округу за реєстровим №758, зареєстрований Головним управлінням земельних ресурсів виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) 11.11.2010 за №63-6-00598.

4.24. 19.12.2013 між Департаментом, Товариством, КК "Київавтодор", КП "Київський метрополітен" було укладено Додаткову угоду про розірвання Інвестиційного договору (далі - Угода про розірвання), у відповідності до якої сторони, враховуючи, що на виконання рішення Київської міської ради від 02.10.2013 №64/9652 договір оренди земельних ділянок було розірвано за ініціативою Київської міської ради з метою використання земельних ділянок для суспільних потреб - реконструкції транспортної розв'язки на Харківській площі в Дарницькому районі міста Києва, про що 05.12.2013 приватним нотаріусом Київського міського нотаріального округу Кравченко Н.П. було засвідчено договір про розірвання договору оренди за реєстраційним номером в реєстрі 256; розуміючи, що розірвання договору оренди земельних ділянок за ініціативою Київської міської ради унеможливилює виконання Інвестором Інвестиційного договору, погодили:

- укладенням цієї додаткової угоди розірвати Інвестиційний договір (п.1);

- визнати та підтвердити, що Інвестором на виконання Інвестиційного договору були понесені витрати, які будуть включені до складу витрат при розрахунку збитків, які підлягають відшкодуванню згідно з пунктами 3, 4 цієї додаткової угоди (п.2);

- сторони визнають, що у відповідності до статті 18 Закону України "Про інвестиційну діяльність" у разі прийняття органами місцевого самоврядування актів, що порушують права інвесторів і учасників інвестиційної діяльності, збитки, завдані суб'єктам інвестиційної діяльності, підлягають відшкодуванню у повному обсязі цими органами (п.3);

- сторони прийшли до згоди, здійснити відшкодування збитків, спричинених Інвестору розірванням Інвестиційного договору, відповідно до рішення №64/9652 з урахуванням норм чинного законодавства України (п.4);

- порядок, строки та спосіб відшкодування збитків будуть визначені сторонами шляхом укладення правочину про врегулювання питань, пов'язаних із розірванням Інвестиційного договору, в тридцятиденний строк з моменту надання Інвестором Організатору конкурсу Висновку щодо вартості спричинених збитків, підготовленого оцінювачем (оціночною фірмою), задля опрацювання Організатором конкурсу спільно з профільними структурними підрозділами

виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) механізму відшкодування збитків, спричинених Інвестором розірванням Інвестиційного договору (п.5).

4.25. З метою визначення розмірів збитків, завданих розірванням Інвестиційного договору ТОВ "Київ Термінал" було замовлено проведення відповідної оцінки, за наслідками якої отримано Звіт про оцінку вартості збитків ТОВ "Київ Термінал", складений 12.12.2016 ДП "Бейкер Тіллі Україна Консалтинг", відповідно до якого було визначено, що прямі збитки становлять 24 460 997 доларів США, а упущена вигода - 74 047 924 доларів США.

4.26. 16.12.2016 ТОВ "Київ Термінал" звернулося до Департаменту листом №108/1 про укладення договору про врегулювання питань, пов'язаних із розірванням Інвестиційного договору, до якого було додано відповідний висновок щодо вартості спричинених збитків.

4.27. У відповіді за вих. № 050/13-323 від 18.01.2017 Департаментом економіки та інвестицій з посиланням на невчасне виконання ТОВ "Київ Термінал" пункту 4.1 Плану заходів по виконанню рішення Київської міської ради від 02.10.2013 № 64/9652 та наявність ряду суттєвих зауважень до "Звіту про оцінку вартості збитків ТОВ "Київ Термінал" від 12.12.2016: не погоджено суму відшкодування збитків вказану у висновку Звіту; запропоновано повідомити Департамент земельних ресурсів про розгляд пропозиції щодо відведення земельних ділянок взамін тих, що були передані відповідно до розірваного договору оренди (лист Департаменту від 04.02.2014 № 057029-1228); після чого на виконання п.3.2, 4.2 та 4.3 Плану заходів за участю фахівців структурних підрозділів виконавчого органу Київради (КМДА) та керівництва ТОВ "Київ Термінал" провести нараду з питань узгодження розміру витрат за розірвання зазначеного договору оренди земельних ділянок та розміру витрат за розірвання Інвестиційного договору, та визначення механізму відшкодування витрат.

4.28. У питанні відшкодування витрат позивача у зв'язку з розірванням Інвестиційного договору угодою від 19.12.2013 сторони згоди не досягли, відповідні вимоги ТОВ "Київ Термінал" заявлені на розгляд суду.

4.29. Позивач посилається на те, що сукупність дій та бездіяльності органів місцевого самоврядування та державної влади, які полягають у: протиправній бездіяльності Київської міської ради щодо ненадання земельних ділянок в оренду позивачу, що підтверджено рішенням Господарського суду міста Києва від 23.05.2008 у справі №32/225, яка позбавила ТОВ "Київ Термінал" інвестицій у розмірі 80 млн. доларів США для реалізації проекту; протиправній бездіяльності КМДА та Департаменту щодо ненадання розпорядження на проектування об'єкту містобудування всупереч приписам п. 3.1.1 Розділу 3.1 Правил забудови м. Києва, затверджених рішенням Київської міської ради від 27.01.2005 №11/2587; вилученні за рішенням Київської міської ради №64/9652 від 02.10.2013 з користування позивача орендованих земельних ділянок для суспільних потреб без попередньої компенсації інвестору втрат і збитків, призвели до припинення реалізації Інвестиційного проекту за Інвестиційним договором №049-13/i/20 від 18.05.2007, чим позивачу було завдано збитків, а тому останні підлягають відшкодуванню солідарно за рахунок відповідних осіб.

4.30. Відповідно до статті 18 Закону України "Про інвестиційну діяльність" держава гарантує стабільність умов здійснення інвестиційної діяльності, додержання прав і законних інтересів її суб'єктів. Умови договорів, укладених між суб'єктами інвестиційної діяльності, зберігають свою чинність на весь строк дії цих договорів і у випадках, коли після їх укладення законодавством (крім податкового, митного та валютного законодавства, а також законодавства з питань ліцензування певних видів господарської діяльності) встановлено умови, що погіршують становище суб'єктів або обмежують їх права, якщо вони не дійшли згоди про зміну умов договору (ч.1). Державні органи та їх посадові особи не мають права втручатися в

діяльність суб`єктів інвестиційної діяльності, крім випадків, коли таке втручання допускається чинним законодавством і здійснюється в межах компетенції цих органів та посадових осіб. Ніхто не має права обмежувати права інвесторів у виборі об`єктів інвестування, за винятком випадків, передбачених цим Законом. У разі прийняття державними або іншими органами актів, що порушують права інвесторів і учасників інвестиційної діяльності, збитки, завдані суб`єктам інвестиційної діяльності, підлягають відшкодуванню у повному обсязі цими органами. Спори про відшкодування збитків розв`язуються судом (ч.2).

4.31. Статтею 19 вказаного Закону встановлено, що захист інвестицій - це комплекс організаційних, технічних та правових заходів, спрямованих на створення умов, які сприяють збереженню інвестицій, досягненню цілі внесення інвестицій, ефективній діяльності об`єктів інвестування та реінвестування, захисту законних прав та інтересів інвесторів, у тому числі права на отримання прибутку (доходу) від інвестицій. Держава гарантує захист інвестицій незалежно від форм власності, а також іноземних інвестицій. Захист інвестицій забезпечується законодавством України, а також міжнародними договорами України. Інвесторам, у тому числі іноземним, забезпечується рівноправний режим, що виключає застосування заходів дискримінаційного характеру, які могли б перешкодити управлінню інвестиціями, їх використанню та ліквідації, а також передбачаються умови і порядок вивозу вкладених цінностей і результатів інвестицій. З метою забезпечення сприятливого та стабільного інвестиційного режиму держава встановлює державні гарантії захисту інвестицій. Державні гарантії захисту інвестицій - це система правових норм, які спрямовані на захист інвестицій та не стосуються питань фінансово-господарської діяльності учасників інвестиційної діяльності та сплати ними податків, зборів (обов`язкових платежів). Державні гарантії захисту інвестицій не можуть бути скасовані або звужені стосовно інвестицій, здійснених у період дії цих гарантій (ч.1). Інвестиції не можуть бути безоплатно націоналізовані, реквізовані або до них не можуть бути застосовані заходи, тотожні за наслідками. Такі заходи можуть застосовуватися лише на основі законодавчих актів України з відшкодуванням інвестору в повному обсязі збитків, заподіяних у зв`язку з припиненням інвестиційної діяльності. Порядок відшкодування збитків інвестору визначається в зазначених актах. Внесені або придбані інвесторами цільові банківські вклади, акції та інші цінні папери, платежі за набуте майно або за орендні права у разі вилучення відповідно до законодавчих актів України відшкодовуються інвесторам, за винятком сум, що виявилися використаними або втраченими в результаті дій самих інвесторів або вчинених за їх участю (ч.2).

4.32. Статтею 21 наведеного Закону передбачено, що зупинення або припинення інвестиційної діяльності провадиться за рішенням: інвесторів, при цьому інвестори відшкодовують збитки учасникам інвестиційної діяльності; правомочного державного органу. Рішення державного органу про зупинення або припинення інвестиційної діяльності може бути прийнято з таких причин: якщо її продовження може призвести до порушення встановлених законодавством санітарно-гігієнічних, архітектурних, екологічних та інших норм, прав та інтересів громадян, юридичних осіб і держави, що охороняються законом; оголошення в установленому законом порядку інвестора банкрутом внаслідок неплатоспроможності; стихійного лиха; запровадження надзвичайного стану.

4.33. Як зазначалося вище, підставою перегляду судового рішення у касаційному порядку є перевірка правильності застосування судом апеляційної інстанції положень ЦК України щодо визначення початку перебігу позовної давності.

4.34. Відповідно до частини першої статті 261 ЦК України перебіг позовної давності починається від дня, коли особа довідалася або могла довідатися про порушення свого права або про особу, яка його порушила, тому для вирішення наведеного питання має бути досліджено чи були порушені права позивача.

4.35. Апеляційний суд погодився із висновками місцевого господарського суду про

те, що права позивача було порушено, однак відмовляючи у позові виходив із того, що позивачем в частині позовних вимог пропущено позовну давність.

4.36. Як зазначалось, з метою визначення розмірів збитків, завданих розірванням Інвестиційного договору, позивачем було замовлено проведення відповідної оцінки, за наслідками якої отримано звіт про оцінку вартості збитків ТОВ "Київ Термінал" (далі - Звіт про оцінку), складений 12.12.2016 ДП "Бейкер Тіллі Україна Консалтинг", відповідно до якого було визначено, що прямі збитки становлять 24 460 997 доларів США, а упущена вигода - 74 047 924 доларів США.

4.37. В обґрунтування розміру збитків, що заявлений до стягнення у позовній заяві, позивач надав звіт про оцінку вартості збитків, складений 12.12.2016 ДП "Бейкер Тіллі Україна Консалтинг", рецензію на звіт, виконану ПП "Бюро Маркуса" від 14.12.2016, листування та первинні документи, підтверджуючі понесення витрат на виконання Інвестиційного договору.

4.38. Документи, долучені до матеріалів справи, були предметом експертного дослідження, в тому числі в межах судово-економічної та судової оціночно-будівельної експертизи, що призначалась ухвалою Господарського суду міста Києва від 23.01.2019.

4.39. За результатами проведення судових експертиз був складений висновок судового експерта від 04.06.2019 № 19-800/865/866, який суд першої інстанції взяв до уваги і яким прямі збитки позивача у заявленому розмірі до стягнення були підтверджені.

4.40. Позивач звернувся з даним позовом до суду 28.12.2018.

4.41. Відповідно до статті 256 ЦК України позовна давність - це строк, у межах якого особа може звернутися до суду з вимогою про захист свого цивільного права або інтересу.

4.42. Згідно частини 4 статті 267 ЦК України вплив позовної давності, про застосування якої заявлено стороною у спорі, є підставою для відмови в позові.

4.43. В статті 257 ЦК України законодавцем визначено, що загальна позовна давність встановлюється тривалістю у три роки.

4.44. Частиною 1 статті 261 ЦК України передбачено, що перебіг позовної давності починається від дня, коли особа довідалася або могла довідатися про порушення свого права або про особу, яка його порушила.

4.45. Апеляційний суд вказав, що про порушення права, на захист якого подано позов у даній справі позивач довідався 19.12.2013, тобто на дату підписання Угоди про розірвання Інвестиційного договору від 18.05.2007 №049-13/i/20, тому строк позовної давності за вимогами позивача, заявленими у даній справі сплинув 20.12.2016, що є підставою для відмови у задоволенні позову поданого позивачем в частині суми стягнення збитків, що підлягають відшкодуванню та визнані судом доведеними.

4.46. Колегія суддів з такими висновками суду не погоджується з огляду на наступне.

4.47. Як вбачається з матеріалів справи, реалізація Інвестиційного проекту припинилась з ініціативи КМР, при цьому сам факт збитків Інвестора і в рішенні самої КМР і в Угоді про розірвання, укладеній з Департаментом (відповідачем-1), визнавався та їх відшкодування передбачалось.

4.48. Проте спосіб визначення механізму відшкодування сторонами був погоджений у відповідному порядку.

4.49. Відповідно до пункту 5 Угоди про розірвання порядок, строки та спосіб відшкодування збитків мали бути визначені сторонами шляхом укладення правочину про врегулювання питань, пов'язаних із розірванням Інвестиційного договору, в тридцятиденний строк з моменту надання Інвестором Організатору

конкурсу Висновку щодо вартості спричинених збитків, підготовленого оцінювачем (оціночною фірмою), задля опрацювання Організатором конкурсу спільно з профільними структурними підрозділами виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) механізму відшкодування збитків, спричинених Інвестору розірванням Інвестиційного договору (п.5).

4.50. Позивач замовив Звіт про оцінку вартості збитків, що був складений 12.12.2016 суб'єктом оціночної діяльності, а 16.12.2016 він звернувся до Департаменту листом №108/1 про укладення договору про врегулювання питань, пов'язаних із розірванням Інвестиційного договору, до якого було додано відповідний висновок щодо вартості спричинених збитків.

4.51. У відповіді за вих. № 050/13-323 від 18.01.2017 Департаментом економіки та інвестицій не погоджено суму відшкодування збитків вказану у висновку Звіту; запропоновано повідомити Департамент земельних ресурсів про розгляд пропозиції щодо відведення земельних ділянок взамін тих, що були передані відповідно до розірваного договору оренди (лист Департаменту від 04.02.2014 № 057029-1228); після чого на виконання п.3.2, 4.2 та 4.3 Плану заходів за участю фахівців структурних підрозділів виконавчого органу Київради (КМДА) та керівництва ТОВ "Київ Термінал" провести нараду з питань узгодження розміру витрат за розірвання зазначеного договору оренди земельних ділянок та розміру витрат за розірвання Інвестдоговору, та визначення механізму відшкодування витрат.

4.52. Отже, спір щодо відшкодування завданих збитків виник не з моменту розірвання Інвестиційного договору, як зазначив апеляційний суд, оскільки на вказаний момент право Інвестора на відшкодування збитків Департаментом та іншими визнавалось, і сторони вступили у процедуру, яку погодили у пункті 5 Угоди про розірвання. Укладення сторонами такого договору вказує на зміну правовідносин сторін і врегулювання їх в іншому порядку, який було погоджено позивачем. За вказаних обставин відсутні правові підстави вважати, що права позивача укладенням договору про розірвання Інвестиційного договору були порушені.

4.53. Згідно пункту 5 Угоди про розірвання протягом 30 днів з моменту надання Інвестором Організатору конкурсу Висновку щодо вартості спричинених збитків повинен був бути укладений правочин про врегулювання питань, пов'язаних із розірванням Інвестиційного договору, де був би визначений порядок, строки та спосіб відшкодування збитків.

4.54. Такий правочин укладений не був. А у листі-відповіді від 18.01.2017 Департаментом було заперечено суму відшкодування збитків.

4.55. Відповідно до частини 2 статті 4 ГПК України юридичні особи мають право на звернення до господарського суду за захистом своїх порушених, невизнаних або оспорюваних прав та законних інтересів.

4.56. Тобто підставою для подання позову визначено невизнання чи оспорення прав позивачів.

4.57. У справі № 910/13119/17 Верховний Суд у постанові від 28.05.2020 навів правовий висновок, за яким для правильного застосування частини 1 статті 261 ЦК України при визначенні початку перебігу позовної давності має значення не тільки безпосередня обізнаність особи про порушення її прав, а й об'єктивна можливість цієї особи знати про обставини порушення її прав. За змістом наведеної норми початок перебігу позовної давності збігається з моментом виникнення в зацікавленій сторони права на позов, тобто можливості реалізувати своє право в примусовому порядку через суд.

4.58. Суди в даній справі не звернули належної уваги на пункт 5 Угоди про розірвання, в якому сторони погодили яким чином збитки Інвестора, факт наявності яких визнавався відповідачем-1, повинні відшкодовуватись, в контексті

виникнення права у позивача на позов, з яким пов'язується відлік позовної давності. При цьому згідно наведених в судових рішеннях умов Угоди про розірвання позивачу не було встановлено строк для подання відповідного висновку про розмір збитків.

4.59. Суд апеляційної інстанції вказаного не врахував та дійшов неправильного висновку про відмову у позові з підстав пропуску позивачем позовної давності.

Оскільки повноваження суду касаційної інстанції відповідно до приписів статті 300 ГПК України не дозволяють додатково перевіряти докази, а прийняття законного рішення у справі пов'язано з дослідженням доказів, колегія суддів Верховного Суду вважає, що постанова суду апеляційної інстанції згідно статті 310 ГПК України підлягає скасуванню, а справа направленню на новий розгляд до цього суду.

4.60. Зважаючи на те, що позивачем не оскаржувались судові рішення в частині відмови у задоволенні позову про стягнення упущеної вигоди, то в цій частині рішення судів касаційним судом не переглядались.

4.61. Під час нового розгляду судам слід враховувати вищевикладене, з'ясувати реальний розмір збитків позивача, початок перебігу позовної давності з урахуванням обставин виникнення у позивача права на позов і винести законне та обґрунтоване рішення.

4.62. Відповідно до приписів статті 129 ГПК України судові витрати підлягають розподілу після винесення остаточного рішення по суті спору.

Керуючись статтями 300, 308, 310, 315, 316 317 ГПК України,

ПОСТАНОВИВ:

Касаційну скаргу Товариства з обмеженою відповідальністю "Київ Термінал" задовольнити частково.

Постанову Північного апеляційного господарського суду від 27.05.2021 у справі №910/17647/18 в частині позовних вимог про стягнення понесених витрат скасувати, справу у цій частині передати на новий розгляд до суду апеляційної інстанції.

Постанова суду касаційної інстанції набирає законної сили з моменту її прийняття, є остаточною і оскарженню не підлягає.

Головуючий Г.М. Мачульський

Судді Є.В. Краснов

В.Ю. Уркевич